

навчальними програмами не передбачено практика та виконання дослідницького проекту або захисту магістерської роботи.

Крім магістерських освітніх програм підготовку експертів з освіти в Німеччині, Австрії та Швейцарії здійснюють установи, які супроводжують процес розвитку освіти. Основними формами освітньої діяльності при цьому є семінари, які тривають від одного дня до одного тижня, та одно- або дводенні тренінги.

В Україні підготовку фахівців з експертизи освіти здійснюють на базі післядипломної освіти, зокрема цю функцію виконують інститути післядипломної освіти.

Список використаних джерел:

1. *Офіційний сайт Педагогічної вищої школи м. Фрайбург.* URL: <http://www.ph-freiburg.de> (дата звернення: 30.04.2022)
2. *Офіційний сайт Вільного університету м. Берлін.* URL: <http://www.fu-berlin.de> (дата звернення: 30.04.2022)
3. *Офіційний сайт Тюбінгенського університету.* URL: <http://www.uni-tuebingen.de>
4. *Офіційний сайт Педагогічної вищої школи м. Вейнгартен.* URL: <http://www.ph-weingarten.de> (дата звернення: 30.04.2022)
5. *Офіційний сайт Педагогічної вищої школи м. Санкт-Галлен.* URL: <http://www.phsg.ch> (дата звернення: 30.04.2022)
6. *Офіційний сайт Педагогічної вищої школи м. Тургау.* URL: <http://www.phtg.ch> (дата звернення: 30.04.2022)
7. *Офіційний сайт Педагогічної вищої школи м. Шаффгаузен.* URL: <http://www.phsh.ch> (дата звернення: 30.04.2022)
8. *Офіційний сайт Педагогічної вищої школи м. Форарльберг.* URL: <http://www.ph-vorarlberg.de> (дата звернення: 30.04.2022)
9. *Освітологія: підготовка експертів у галузі освіти: навчально-методичний посібник / ред. В. О. Огнев'юк. Київ : ТОВ «Едельвейс», 2015. 513 с.*
10. *Studienordnung für den weiterbildenden Masterstudiengang Schulentwicklung und Qualitätssicherung des Fachbereichs Erziehungswissenschaft und Psychologie der Freien Universität Berlin. Amtsblatt der Freien Universität Berlin. № 40. 2013. S. 878-894.*

УДК 351

ОСОБЛИВОСТІ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Прогонюк Л. Ю., канд. юрид. наук, доцент
e-mail: progluda@i.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Місцеве самоврядування, основу якого в системі управління державою становлять чітке визначення та ефективне виконання повноважень та компетенцій територіальних громад щодо вирішення нагальних проблем та завдань розвитку відповідних територій, являє собою первинну ланку демократичного устрою, орієнтованого на повну реалізацію законних прав та

інтересів окремих індивідів та спільнот, активізацію процесів людського розвитку та сприяння дотриманню громадянських свобод, забезпечення неухильного підвищення якості життя та безперешкодного доступу громадян до продуктивного користування якісними адміністративними та соціальними послугами і т. ін. Конституція України прямо наголошує, що самоврядування як основа для самостійного вирішення питань місцевого значення та рівня є невід'ємним й ключовим правом громади, що об'єднує мешканців певного населеного пункту або декількох адміністративно-територіальних утворень.

Реалізація цього права, відповідно до положень [1, ст.16], має ґрунтуватися на гарантованому державою отриманні територіальною громадою реальної здатності щодо створення належного організаційно-правового, матеріального та фінансового підґрунтя для місцевого самоврядування.

Питання, пов'язані з формування місцевих бюджетів досліджували М.А.Гапонюк, В.І.Кравченко, В.В. Мамонова, О.О.Сунцова. Дослідження питань державного регулювання бюджетних відносин, механізмів бюджетної політики, напрямів міжбюджетних відносин та місцевих фінансів знайшли відображення в працях О.П.Кириленко, І.О.Луніної, В.В.Юрчишина, М.Г.Чумаченко і О.В.Калініченко, І.Ф.Щербини та інші. Тим не менш, на сьогодні в Україні існує низка проблем в фінансовому забезпеченні органів місцевого самоврядування.

Матеріальну і фінансову основу для самоврядування територіальної громади становлять такі складові: по-перше, реалізація прав комунальної власності на відповідні об'єкти володіння [1, ст.60]; по-друге, самостійні дії створених відповідно до національного законодавства органів МСВ щодо розробки, затвердження, виконання місцевих бюджетів [1, ст.61] (за участю та підтримкою держави [1, ст.62]), що складаються на засадах збалансованості [1, ст.66] із доходів (загального або спеціального фонду) [1, ст.63], сформованих в рамках визначених законом джерел (в тому числі, дотацій, субвенцій та трансфертів з державного бюджету), та видатків на забезпечення спільних інтересів територіальних громад [1, ст.64]; по-третє, участь органів МСВ у фінансово-кредитних відносинах через отримання місцевих позик і запозичень, створення комунальних фінансово-кредитних установ, надання кредитних гарантій, розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах [1, ст.70].

При цьому необхідність формування достатнього фінансового підґрунтя для належного функціонування та сталого розвитку місцевого самоврядування визнається у Всесвітній декларації місцевого самоврядування [97, ст.8] та в Європейській хартії місцевого самоврядування [3, розд. 9] однією з фундаментальних передумов для реалізації демократичних принципів народовладдя як законного та невід'ємного права громадян на участь в управлінні суспільними справами, що прямо зобов'язує [1, ст.67] державу щодо здійснення фінансового забезпечення видатків, пов'язаних із виконанням органами МСВ встановлених законом повноважень.

Таким чином, ключовою передумовою для розбудови в державі дієвого механізму місцевого самоврядування, функціонування якого має бути

спрямовано на підтримку самоорганізації та самовизначення територіальних громад у розв'язанні місцевих питань, стає формування належної ресурсної бази та створення необхідної фінансової автономії при реалізації законних прав та повноважень відповідних органів (громад, рад, голів та інших суб'єктів самоврядування), які належним чином презентують інтереси мешканців певних населених пунктів та здійснюють виконання необхідних для цього рішень. Проте об'єктивізація зв'язків та залежностей, які існують між, з одного боку, змістовним і функціональним наповненням діяльності органів МСВ в структурі державного механізму а, з іншого – із пропорціями розподілу фінансових ресурсів державного бюджету між рівнями управління державою, надзвичайно утруднюється через неоднозначність та амбівалентність теоретичних та практичних підходів щодо встановлення ролі, значення статусу місцевого самоврядування в демократичному державному устрої.

Узагальнюючи підходи науковців щодо розгляду аспектів ідентифікації та розуміння бюджетного потенціалу адміністративно-територіальної одиниці, дає можливість зупинитися на двох основних для вивчення питання: дохідний, в межах якого бюджетний накопичувач визначається як певна сукупність доходів місцевого бюджету, узагальнення розміру яких дозволяє встановити насамперед розмір абсолютних обсягів сформованої фінансової бази, що може бути використано для ресурсного забезпечення належного виконання органами місцевої влади та самоврядування власних та делегованих повноважень; доходно-видатковий, що базується на дотриманні науковцями схильності до позиції щодо необхідності розгляду бюджетного потенціалу в нерозривній єдності основних складових місцевого бюджету (доходів і витрат), формування яких здійснюється під впливом різних (як спільно, так і відокремлено діючих для зазначених складових) факторів та детермінант розмаїтого процесу територіального розвитку, відображенням особливостей здійснення та динаміки плину якого в фінансовій сфері виступають зміни, що відбуваються в місцевих фінансах у цілому та у бюджетному процесі зокрема.

Оскільки фінансування освіти в Україні здійснюється переважно за рахунок коштів бюджетів різних рівнів, то варто говорити насамперед про бюджетну децентралізацію освіти, яка проявляється не лише у фінансовій самостійності, а й у чіткому визначенні видаткових повноважень місцевих органів влади із закріпленням відповідальності за надання конкретних видів послуг та усуненням дублювання повноважень органів влади різних рівнів.

Таким чином, фінансовою базою органів місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, які визначають їх економічну самостійність, стимулюють виробничо-господарську діяльність, дають можливість розвивати інфраструктуру територіальних одиниць і забезпечувати соціально-економічний розвиток регіонів. Фінансові можливості органів місцевого самоврядування є джерелом економічного розвитку та якісного задоволення потреб територіальних громад, інструментом структурної побудови економіки, благоустрою територій.

Реалізація фінансової децентралізації повинна спиратися на адміністративно-територіальну реформу в Україні та нову ідеологію

державного управління, яка визначає основний зміст діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування як діяльність щодо надання ефективних послуг.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики» № 156- VIII від 05.02.2015 – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
2. . Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Ріо-де-Жанейро, 23-26 вересня 1985 року // Місцеве та регіональне самоврядування України. – 1994. – Вип. 1–2. – С. 65–69.
3. Європейській хартії місцевого самоврядування. м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року – [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

УДК: 338.22

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА: ПРАКТИКА ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ

Сіренко Н. М., д-р. екон. наук, професор
e-mail: sirenko@mnaui.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Приватно-публічне партнерство (далі – ДПП) як європейський концепт ефективної моделі публічного врядування є одним із базових елементів соціальних взаємовідносин та соціально-орієнтованої економіки. Тенденції ринку ДПП в Україні засвідчують низький рівень імплементації цього концепту в порівнянні з іншими країнами Європи, що не дає можливості підвищити результативність діяльності об'єктів державної власності на основі використання ресурсів приватного сектору.

Так, в Україні станом на початок 2022 р. за даними центральних та місцевих органів виконавчої влади на умовах ДПП укладено 193 договори, з яких реалізується 31 договір (22 концесійні договори, 5 договорів про спільну діяльність, 4 – інші договори), 162 договори не реалізуються (119 – не виконуються, 43 – розірвані/закінчився термін дії) [1].

У країнах же ЄС та світі проекти ДПП, розпочавши своє поширення в кінці 20 століття, неухильно зростають. Дослідженням Світового банку встановлено, що найактивніше використовували механізм ДПП країни, які швидко розвиваються: Китай, Індія, Мексика, Бразилія. Державно-приватне партнерство активно використовується і у країнах Європи. Кількісно за реалізацією проектів ДПП лідирують Великобританія, Франція, Німеччина, Італія.

Крім того, в світовій практиці склалися визначені тренди в розвитку ДПП, які підтверджують його ефективність стосовно взаємодії держави і бізнесу: